

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
ПІВДЕННЕ МІЖОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ
РОЗПОРЯДЖЕННЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

12.06.2025 р.

Одеса

№ 65/93-рп/к

Справа № 65/87-01/2025

Про початок розгляду справи про порушення
законодавства про захист економічної конкуренції

Адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання першого відділу досліджень і розслідувань Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 03.06.2025 № 65-03/187-П та відповідні матеріали,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРЕДМЕТ СПРАВИ

- 1) Дії комунального підприємства «МІСТО СЕРВІС АНАНЬІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ», які полягають у стягненні плати за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) літньої пори за тарифами, які перевищують діючі тарифи на такі послуги, встановлені рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 20.07.2022 № 143 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади».

2. ВІДПОВІДАЧ

- 2) Комунальне підприємство «МІСТО СЕРВІС АНАНЬІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ» (далі – КП «МІСТО-СЕРВІС»), *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- 3) Згідно з відомостями, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, одним з видів діяльності КП «МІСТО-СЕРВІС» є *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- 4) Рішенням Ананьївської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи – *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) від 17.06.2022 №648-VIII «Про створення ритуальної служби в Ананьївській міській територіальній громаді» створено на базі КП «МІСТО-СЕРВІС» ритуальну службу, затверджено Положення про ритуальну службу в Ананьївській міській територіальній громаді (далі – Положення), Положення про порядок надання ритуальних послуг на території Ананьївської міської територіальної громади (далі – Порядок надання послуг).
- 5) Відповідно до пункту 1 Положення, ритуальна служба в Ананьївській міській територіальній громаді – це ритуальна служба, що створюється Ананьївською міською радою на базі КП «МІСТО-СЕРВІС».
- 6) КП «МІСТО-СЕРВІС», як ритуальна служба, згідно з Положенням та Порядком надання послуг зобов'язана, зокрема, укладати договори-замовлення на організацію та проведення поховання, організовувати поховання померлих згідно з договорами - замовленнями тощо.

- 7) КП «МІСТО-СЕРВІС», надаючи ритуальні послуги на платній основі, здійснює господарську діяльність та у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є суб'єктом господарювання.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- 8) Організація надання ритуальних послуг в Україні врегульовано, зокрема:
- Законом України «Про поховання та похоронну справу» (далі - Закон);
 - наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1110/9709, яким затверджено:
 - Типове положення про ритуальну службу в Україні (далі - Типове положення);
 - Необхідний мінімальний перелік окремих видів ритуальних послуг зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1111/9710 (далі - Необхідний мінімальний перелік послуг);
 - Необхідний мінімальний перелік вимог щодо порядку організації поховання і ритуального обслуговування населення, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1112/9711 (далі - Необхідний мінімальний перелік вимог);
 - Порядок утримання кладовищ та інших місць поховань, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1113/9712 (далі - Порядок);
 - Єдиною методикою визначення вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, затвердженою наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 194, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 18.03.2004 за № 338/8937 (далі - Єдина методика);
 - Нормами часу на надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності, затвердженими наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 03.03.2009 № 52 (далі – Норми часу).
- 9) Відповідно до частини першої статті 12 Закону особа, яка зобов'язалася поховати померлого, на підставі свідоцтва про смерть звертається, згідно із статтею 8 цього Закону до сільського голови або ритуальної служби з приводу укладення відповідного договору-замовлення на організацію та проведення поховання. Ця особа має право вибирати виконавців послуг серед суб'єктів господарської діяльності, які уклали договори із сільським головою або ритуальною службою про надання цих послуг.
- 10) Згідно з частиною першою статті 9 Закону ритуальні служби - це спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим [пунктом 2](#) частини другої статті 8 цього Закону.
- 11) Ритуальні послуги надаються за плату згідно з договором-замовленням, крім випадків, передбачених законом (частина друга статті 12 Закону).
- 12) Відповідно до частини шостої статті 12 Закону, вартість послуг та предметів ритуальної належності визначається на принципах:
- доступності для кожного громадянина і рівності правових гарантій;
 - визначення економічної обґрунтованості, планово-розрахункової собівартості та рентабельності - при затвердженні ціни;
 - відповідальності виконавчих органів сільських, селищних та міських рад та органів виконавчої влади за встановлені ними ціни;
 - відкритості, доступності та прозорості структури ціни;
 - оплати тільки тих послуг, що відповідають вимогам нормативно - правових актів.

- 13) Згідно з частиною першою статті 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради. Вартість таких послуг встановлюється в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.
- 14) Відповідно до підпункту 2 пункту «а» статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належать власні (самоврядні) повноваження зі встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію (у тому числі її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, на інші комунальні послуги (крім тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, тарифів на комунальні послуги, які встановлюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), побутові, транспортні та інші послуги.
- 15) До Необхідного мінімального переліку послуг включено наступні послуги:
- оформлення договору-замовлення на організацію та проведення поховання;
 - оформлення свідоцтва про поховання;
 - копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили);
 - монтаж та демонтаж намогильної споруди при організації підпоховання в існуючу могилу;
 - кремація тіл померлих;
 - поховання та підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю;
 - зберігання урн з прахом померлих у крематорії;
 - організація відправлення труни з тілом чи урни з прахом померлого за межі України;
 - запаювання оцинкованої труни;
 - заощення урни з прахом померлого в колумбарну нішу.
- 16) Механізм формування вартості та економічно обґрунтованих тарифів (цін) на ритуальні послуги, предмети ритуальної належності для суб'єктів господарювання різних форм власності, а також механізм розрахунку вартості надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг визначає Єдина методика (пункт 1.1 глави 1 Єдиної методики).
- 17) Відповідно до пункту 2.1. глави 2 Єдиної методики визначено, що формування вартості послуг надання громадянам необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності здійснюється з урахуванням розрахунків обсягів надання ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної належності, планових витрат, визначених на підставі державних, галузевих нормативів витрат матеріалів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів, ставок податків і зборів (обов'язкових платежів).
- 18) Пунктом 2.3. глави 2 Єдиної методики передбачено наступне:
- планування витрат здійснюється нормативним методом. Розмір витрат за кожною статтею визначається на підставі державних та галузевих нормативів, а також відповідно до прийнятих на підприємстві норм використання палива, електроенергії, матеріалів, норм та розцінок з оплати праці, нормативів витрат на управління і обслуговування виробництва та інших норм витрат;
 - при невідповідності державних або галузевих норм витрат матеріальних, трудових та фінансових ресурсів розрахунковим нормам, які відображають особливості діяльності

окремого підприємства, використовуються розрахункові норми, які затверджуються наказом директора підприємства;

- статті витрат, за якими неможливе їх об'єктивне нормування, плануються з урахуванням фактичних витрат за попередній рік, кошторисів цих витрат на плановий період або інших розрахунків;

- до вартості ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності включається плановий прибуток та податок на додану вартість, крім переліку послуг з поховання та постачання ритуальних товарів державними та комунальними службами, визначеного підпунктом 197.1.10 пункту 197.1 статті 197 розділу V Податкового кодексу України (2755-17), за винятком операцій з постачання послуг з поховання та кремації трупів тварин і пов'язаної з цим діяльності.

19) Нормами часу передбачено, що при розрахунках тарифів на ритуальні послуги норми часу на надання ритуальних послуг, у тому числі з копання могил ручним способом встановлюються в залежності від сезону/часу надання послуги – літнього чи зимового.

20) Ураховуючи зазначене, ритуальні послуги, включені до Необхідного мінімального переліку послуг, у тому числі ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом) надаються ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності за тарифами, встановленими в порядку і в межах, встановлених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.

4. ВИЗНАЧЕННЯ СТАНОВИЩА СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ НА РИНКУ

21) Південним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділенням) відповідно до вимог Закону України «Про захист економічної конкуренції», Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (далі - Методика), проведено аналіз ринку ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом).

4.1. Визначення об'єкта аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

22) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який (які) випускається(ються), постачається(ються), продається(ються), придбавається(ються) (використовується(ються), споживається(ються)) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

4.1.1. Суб'єкт господарювання

23) Згідно із пунктом 3.4 Методики визначення складу групи суб'єктів господарювання здійснюється шляхом установлення переліку незалежних суб'єктів господарювання, до складу яких входить суб'єкт (суб'єкти) господарювання, що випускає(ють), постачає(ють), продає(ють), придбаває(ють), споживає(ють), використовує(ють) конкретний товар (продукцію, роботи, послуги).

24) Об'єктом аналізу є КП «МІСТО-СЕРВІС» - суб'єкт господарювання, який надає ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом).

4.1.2. Конкретний товар (продукція, товари, послуги), який випускається, постачається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

25) Листами від 08.04.2025 № 27 (вх. № 65-01/1072 від 14.04.2025) та від 14.05.2025 № 53 (вх. № 65-01/1442 від 19.05.2025) КП «МІСТО-СЕРВІС» повідомило, що у період 2022-2024 років та січня – квітня 2025 року надавало ритуальні послуги з копання могил – викопування могили ручним способом. Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище КП «МІСТО-СЕРВІС» є ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом).

4.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

4.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- 26) Відповідно до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- 27) Статтею 2 Закону визначено, що ритуальні послуги - послуги, пов'язані з організацією поховання та облаштуванням місця поховання.
- 28) Виконавець може надавати ритуальні послуги, визначені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг. Цей перелік затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства (частина третя статті 12 Закону).
- 29) Відповідно до Необхідного мінімального переліку послуг, до такого переліку послуг належать, зокрема, і послуги з копання могили (викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили).
- 30) У відповідності до статті 2 Закону наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:
 - могила - місце на кладовищі, у крематорії, колумбарії або в іншій будівлі чи споруді, призначеній для організації поховання померлих, де похована труна з тілом померлого чи урна з прахом;
 - урна з прахом - ємність, призначена для збереження праху померлого;
 - кладовище - відведена в установленому законом порядку земельна ділянка з облаштованими могилами та/або побудованими крематоріями, колумбаріями чи іншими будівлями та спорудами, призначеними для організації поховання та утримання місць поховань;
 - колумбарій - сховище для урн із прахом померлих;
 - колумбарні ніші - спеціально обладнані місця на колумбарії для поховання урн із прахом померлих, що облаштовуються в мурованих стінах або на підготовлених ландшафтних ділянках;
 - крематорій - спеціальна інженерна споруда з устаткуванням, призначеним для спалювання трун із тілами померлих;
 - поховання померлого - комплекс заходів та обрядових дій, які здійснюються з моменту смерті людини до поміщення труни з тілом або урни з прахом у могилу або колумбарну нішу, облаштування та утримання місця поховання відповідно до звичаїв та традицій, що не суперечать законодавству.
- 31) Альтернативою поховання труни з тілом у могилу, та, відповідно, надання послуги копання могили, може бути кремація – та, у подальшому поховання, підпоховання, замощення урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю.
- 32) Враховуючи, що певна категорія громадян може мати релігійні та інші морально-етичні переконання, пов'язані з неприпустимістю застосування кремації, та, у подальшому, поховання, підпоховання урни з прахом померлих у колумбарну нішу, в існуючу могилу, у землю, послуги копання могил для поховання труни з тілом померлого (які включають викопування могили ручним або механізованим способом, опускання труни з тілом померлого в могилу, закопування могили, формування намогильного насипу та одноразове прибирання території біля могили) не є взаємозамінними з послугами кремації та, у подальшому, послугами копання могил для поховання, підпоховання, в існуючу могилу, у землю, замощення урни з прахом померлих у колумбарну нішу, оскільки суперечать їх сутності.
- 33) За інформацією, наданою КП «МІСТО-СЕРВІС» листом від 08.04.2025 № 27 (вх. № 65-01/1072 від 14.04.2025) крематорії та колумбарії на території Ананьївської міської

територіальної громади відсутні.

- 34) Ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом) надаються КП «МІСТО-СЕРВІС» на платній основі, як передбачено частиною другою статті 12 Закону, а отже є товаром, щодо якого визначається становище даного суб'єкта господарювання на ринку.

4.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- 35) Учасниками ринку ритуальних послуг з копання могил для поховання труни з тілом померлого є:

- надавач (виконавець) послуги - суб'єкт господарювання, який надає ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом);
- замовник послуги - виконавець волевиявлення померлого або особа, яка зобов'язалась поховати померлого.

4.3. Визначення товарних меж ринку

- 36) У пункті 1.3 Методики визначено, що:
- ринок товару (товарний ринок) - сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція;
 - товарні межі ринку - товар (товарна група), сукупність схожих, однорідних предметів господарського обороту, в межах якої споживач за звичайних умов може перейти від споживання певного виду предметів господарського обороту до споживання іншого.
- 37) Відповідно до пункту 5.1 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- 38) Ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом) не мають взаємозамінних товарів, оскільки відсутні товари, подібні за призначенням, умовами, споживчими властивостями тощо.
- 39) Товарними межами ринку є ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом).

4.4. Визначення територіальних (географічних) меж ринку

- 40) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- 41) Визначальним фактором при встановленні території надання ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) є обрання замовником (особою, яка зобов'язалась поховати померлого) місця поховання.
- 42) Характерною особливістю ринку ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) є наявність суб'єкта господарювання, який надає такі послуги та відведеної в установленому законом порядку земельної ділянки - кладовища.
- 43) До складу об'єднаної Ананьївської міської територіальної громади Одеського району Одеської області входять місто місто Ананьїв – адміністративний центр та 29 сіл: Амури, Ананьїв (село), Байтали, Благодатне, Бондарі, Боярка, Великобоярка, Вербова, Гандрабури, Дружелюбівка, Жеребкове, Калини, Козаче, Коханівка, Кохівка, Михайлівка, Новогеоргіївка, Новодачне, Новоіванівка, Новоолександрівка, Новоселівка, Пасицели, Романівка, Селиванівка, Струтинка, Точилове, Шевченкове, Шелехове, Шимкове.
- 44) На території Ананьївської міської територіальної громади, у відповідності до інформації, наданої Ананьївською міською радою листом від 26.02.2025 № 04-24/633 (вх. № 65-01/624 від 05.03.2025) та КП «МІСТО-СЕРВІС» листом від 08.04.2025 № 27 (вх. № 65-01/1072 від 14.04.2025), у період 2022-2024 років та січня – квітня 2025 року діяло 78 кладовищ, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МІСТО-СЕРВІС», у тому числі кладовище, розташоване у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище

№ 1), та кладовище, розташоване у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10) на яких поховання мешканців здійснювало КП «МІСТО-СЕРВІС».

- 45) Відповідно о пункту 1.8 Порядку надання послуг, суб'єкту господарювання забороняється надавати ритуальні послуги без укладання з ритуальною службою договору про надання ритуальних послуг та відповідного договору замовлення з виконавцем волевиявлення померлого, або особою, яка зобов'язалась поховати померлого, на підставі свідчення про смерть.
- 46) Ритуальні послуги у період 2022-2024 років та січня – квітня 2025 року на території Ананьївської міської територіальної громади, окрім КП «МІСТО-СЕРВІС» надавались фізичною особою – *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, з яким КП «МІСТО-СЕРВІС», як ритуальною службою, були укладені наступні договори:
- *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- 47) У відповідності до умов вказаних договорів (п.2.2.1) виконавець послуг *«Інформація, доступ до якої обмежено»* має право відповідно до договору – замовлення надавати ритуальні послуги, у тому числі, з копання могили.
- 48) Разом з тим, як засвідчив аналіз інформації, наданої *«Інформація, доступ до якої обмежено»* листом від 02.04.2025 № 1 (вх. № 65-01/1076 від 14.04.2025), а також аналіз інформації, наданої Ананьївською міською радою листом від 26.02.2025 № 04-24/633 (вх. від 05.03.2025 № 65-01/624) *«Інформація, доступ до якої обмежено»* здійснював поховання на кладовищах Ананьївської міської територіальної громади у період з березня 2023 року по квітень 2025 року померлих військовослужбовців та одиноких громадян за договорами замовленнями, які укладались ним із відділом охорони здоров'я та соціальної політики Ананьївської міської ради (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*). Зазначене також підтверджується інформацією щодо проведених відділом охорони здоров'я та соціальної політики Ананьївської міської ради закупівель послуг із захоронення померлих військовослужбовців та одиноких громадян, розміщеною на онлайн платформі електронної системи публічних закупівель Prozorro *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.
- 49) Порядок організації поховання померлих військовослужбовців, які загинули (померли) під час проходження військової служби, одиноких громадян, осіб без певного місця проживання, громадян від поховання яких відмовилися рідні, знайдених невпізнаних трупів на території Ананьївської міської територіальної громади затверджено рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 15.12.2022 № 251 (далі – Порядок № 251).
- 50) У відповідності до пункту 9 Порядку № 251, зокрема, поховання категорій померлих (військовослужбовців, які загинули (померли) під час проходження військової служби, одиноких громадян, осіб без певного місця проживання, громадян від поховання яких відмовилися рідні, знайдених невпізнаних трупів) здійснюється на підставі укладеного між надавачем послуг та відділом охорони здоров'я та соціальної політики Ананьївської міської ради договору замовлення на організацію проведення поховання.
- 51) Надавач послуг, визначений пунктом 2 Порядку № 251, як ритуальна служба Ананьївської міської ради або суб'єкт господарювання, що виявив бажання працювати на ринку ритуальних послуг та уклав договір з ритуальною службою Ананьївської міської ради про надання ритуальних послуг.
- 52) Відділ охорони здоров'я та соціальної політики Ананьївської міської ради є головним розпорядником коштів щодо оплати витрат, у тому числі, пов'язаних із похованням осіб з числа військовослужбовців та поховання померлих одиноких громадян у відповідності до програми соціального захисту населення Ананьївської міської територіальної громади на 2023-2025 роки, затвердженої у новій редакції рішенням Ананьївської міської ради від 20.12.2024 № 1338-VIII.
- 53) За інформацією, наданою КП «МІСТО-СЕРВІС» листом від 08.04.2025 № 27 (вх. № 65-01/1072 від 14.04.2025), встановлено, що у період 2022-2024 років та січня – квітня 2025 року КП «МІСТО-СЕРВІС» здійснювало поховання на двох кладовищах:

розташованому у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище № 1), та кладовищі, розташованому у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10). Так, на кладовищі № 1 міста Ананьїв, яке розташоване за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище № 1) *«Інформація, доступ до якої обмежено»* та на кладовищі, розташованому у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10) 2 поховання у 2024 році.

- 54) У відповідності до листа КП «МІСТО-СЕРВІС» від 08.04.2025 № 27 (вх. № 65-01/1072 від 14.04.2025) та від 14.05.2025 № 53 (вх. № 65-01/1442 від 19.05.2025) ним у період 2022-2024 років та січня – квітня 2025 року надавались послуги із копання могил (викопування могили ручним способом). Крім того, КП «МІСТО-СЕРВІС» зазначило, що не мало на території Ананьївської міської територіальної громади конкурентів.
- 55) Листом від 14.05.2025 № 53 (вх. від 19.05.2025 № 65-01/1442) КП «МІСТО-СЕРВІС» повідомило, що *«Інформація, доступ до якої обмежено»* не надавав мешканцям Ананьївської міської територіальної громади послуги з поховання померлих за договором-замовленням, що також підтверджено інформацією, наданою Ананьївською міською радою листом від 09.05.2025 № 04-24/1444 (вх. № 65-01/1537 від 26.05.2025).
- 56) Відповідності до статті 12 Закону ритуальні послуги надаються особі, яка зобов'язалася поховати померлого за плату згідно з договором-замовленням, укладеним з виконавцем таких послуг (ритуальною службою або суб'єктом господарювання, який уклав договір із сільським головою/ритуальною службою про надання цих послуг).
- 57) Таким чином, КП «МІСТО-СЕРВІС» є суб'єктом господарювання, який надає ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) на кладовищах, розташованих на території Ананьївської міської територіальної громади у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище № 1) та у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10), обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МІСТО-СЕРВІС».
- 58) Здійснювати поховання померлих Ананьївської міської територіальної громади на території кладовищ інших територіальних громад, які знаходяться на певній відстані, є економічно недоцільним, оскільки переміщення з одного населеного пункту в інший пов'язано з додатковими витратами коштів на транспортування, постмортальні послуги (зокрема, бальзамування, зберігання тіла тощо) та витратами часу.
- 59) Ураховуючи вищенаведене, територіальними (географічними) межами ринку ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) є територія Ананьївської міської територіальної громади, в межах якої розташовані кладовища у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище № 1) та у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10), обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МІСТО-СЕРВІС».

4.5 Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку - часові межі ринку

- 60) Відповідно до пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило – рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- 61) У період 2022-2024 років та січня – квітня 2025 року на території Ананьївської міської територіальної громади ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом) надавало КП «МІСТО-СЕРВІС» за тарифами, встановленими рішеннями виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 20.07.2022 № 143 (є чинним).
- 62) У межах території Ананьївської міської територіальної громади у період з 20.07.2022 року по квітень 2025 року склад продавців (надавачів послуги) не змінювався, тобто, структура даного ринку є сталою.
- 63) Отже, часовими межами ринку ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) визначено період з 20.07.2022 року по квітень 2025 року.

4.6. Визначення потенційних конкурентів

- 64) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти

господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

- 65) Згідно з частиною першою статті 10 Закону надання ритуальних послуг відповідно до необхідного мінімального переліку окремих видів ритуальних послуг, передбаченого [пунктом 2](#) частини другої статті 8 цього Закону, здійснюється ритуальними службами або за договором суб'єктами господарювання інших форм власності.
- 66) Таким чином, потенційними конкурентами КП «МІСТО-СЕРВІС» на ринку ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом), можуть бути суб'єкти господарювання, які уклали договір із ритуальною службою чи сільським головою, як передбачено статтею 12 Закону та мають відповідну матеріально-технічну базу, персонал, що володіє відповідними знаннями та навичками у сфері поховання.

4.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

- 67) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- 68) Надання ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) може здійснюватися безпосередньо ритуальною службою або суб'єктами господарювання інших форм власності, які уклали договори з ритуальною службою або із сільським головою про надання цієї послуги.
- 69) Отже, бар'єрами вступу на ринок ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) є необхідність укладення договору про надання ритуальних послуг з ритуальною службою або сільським головою.

4.8. Ознаки монопольного (домінуючого) становища

- 70) Відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» - суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- 71) Отже, в період з 20.07.2022 року по квітень 2025 року становище КП «МІСТО-СЕРВІС» на ринку ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) на території Ананьївської міської територіальної громади, в межах якої розташовані кладовища у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище №1) та у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10), обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МІСТО-СЕРВІС» має ознаки монопольного (домінуючого) з часткою 100 %, оскільки КП «МІСТО-СЕРВІС» на цьому ринку не мало жодного конкурента.

5. ОБСТАВИНИ, ЯКІ СВДЧАТЬ ПРО НАЯВНІСТЬ ОЗНАК ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ У ВИГЛЯДІ ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ

- 72) За результатом аналізу інформації, наданої Ананьївською міською радою листами від 26.02.2025 № 04-24/633 (вх. № 65-01/624 від 05.03.2025), від 17.03.2024 № 04-24/843 (вх. № 65-01/876 від 27.03.2025), від 09.05.2025 № 04-24/1444 (вх. № 65-01/1537 від 26.05.2025) та наданої КП «МІСТО-СЕРВІС» листами від 08.04.2025 № 27 (вх. № 65-01/1072 від 14.04.2025, від 14.05.2025 № 53 (вх. № 65-01/1442 від 19.05.2025), встановлено таке.
- 73) У період з 20.07.2022 по квітень 2025 року на території Ананьївської міської територіальної громади ритуальні послуги з копання могил (викопування могили ручним способом) надавало КП «МІСТО-СЕРВІС».
- 74) Тарифи, на ритуальні послуги, у тому числі на ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом), які надаються на території Ананьївської міської територіальної громади встановлені рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської

ради від 20.07.2022 № 143 у таких розмірах: поховання зимової пори – 2905,12 грн, поховання літньої пори – 1923,12 грн.

- 75) КП «МІСТО-СЕРВІС» та Ананьївська міська рада зазначили, що рішення виконавчого комітету Ананьївської міської ради № 143 від 20.07.2022 року «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади» розповсюджується на КП «МІСТО-СЕРВІС».
- 76) Ураховуючи зазначене КП «МІСТО-СЕРВІС» у період з 20.07.2022 по квітень 2025 року мало надавати послуги із копання могил (викопування могили ручним способом) на кладовищах Ананьївської міської територіальної громади, які розташовані у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище № 1) та у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10) за тарифами, встановленими рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради № 143 від 20.07.2022 року «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади».
- 77) Крім того, КП «МІСТО-СЕРВІС» та Ананьївська міська рада зазначили, що тарифи, встановлені рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради № 143 від 20.07.2022 року «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади», саме: тариф на послуги з копання могил (ручним способом) літньої пори застосовується з дати досягнення природних умов, за яких впродовж семи діб утримується температура навколишнього природного середовища вище ніж +5° С, але не раніше 31 березня, а закінчується датою досягнення природних умов, за яких впродовж семи діб утримується температура навколишнього природного середовища нижче ніж +5° С, але не пізніше 31 листопада. Тариф на послуги з копання могил (ручним способом) зимової пори застосовується з дати досягнення природних умов, за яких впродовж семи діб утримується температура навколишнього природного середовища нижче ніж +5° С, але не пізніше 31 березня, а закінчується датою досягнення природних умов, за яких впродовж семи діб утримується температура навколишнього природного середовища вище ніж +5° С, але не раніше 31 листопада.
- 78) Таким чином, у відповідності до рішення виконавчого комітету Ананьївської міської ради № 143 від 20.07.2022 року «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади» КП «МІСТО-СЕРВІС» мало стягувати плату за послуги з копання могил (викопування могили ручним способом) літньої пори у розмірі 1923,12 грн.
- 79) Разом з тим, аналіз договорів-замовлень на організацію та проведення поховання, які укладались КП «МІСТО-СЕРВІС» та замовником та прибутково-касових ордерів про оплату послуг за такими договорами засвідчив, що КП «МІСТО-СЕРВІС» стягувало плату за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) літньої пори за тарифами, які перевищують діючі тарифи на такі послуги, встановлені рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 20.07.2022 № 143 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади».
- 80) Так, наприклад, у відповідності до договору-замовлення на організацію та проведення поховання від «Інформація, доступ до якої обмежено», укладеного КП «МІСТО-СЕРВІС» та замовником «Інформація, доступ до якої обмежено» вартість послуг з копки могили у кількості 1 шт становила 2417,00 грн., вказаний договір містить відмітку про стягнення вартості вказаних послуг готівкою та підпис замовника. Копія прибуткового касового ордеру «Інформація, доступ до якої обмежено» свідчить про оплату замовником «Інформація, доступ до якої обмежено» суми у розмірі 2417,00 грн. за послуги з копки могили.
- 81) Аналогічна інформація щодо стягнення плати за копку могил у розмірі 2417,00 грн міститься, зокрема:
 - у договорі - замовленні від «Інформація, доступ до якої обмежено», укладеному із замовником «Інформація, доступ до якої обмежено» та відповідному прибутковому касовому ордері «Інформація, доступ до якої обмежено»,
 - у договорі-замовленні від «Інформація, доступ до якої обмежено» укладеному із замовником

«Інформація, доступ до якої обмежено» та відповідному прибутковому касовому ордері «Інформація, доступ до якої обмежено»,

- у договорі-замовленні від *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, укладеному із замовником *«Інформація, доступ до якої обмежено» та відповідному прибутковому касовому ордері «Інформація, доступ до якої обмежено»,*

- у договорі-замовленні від *«Інформація, доступ до якої обмежено»*, укладеному із замовником *«Інформація, доступ до якої обмежено» та відповідному прибутковому касовому ордері «Інформація, доступ до якої обмежено»*
тощо.

- 82) Натомість у період з кінця листопада 2024 року до середини березня 2025 року КП «МІСТО-СЕРВІС» у відповідності до договорів-замовлень на організацію та проведення поховання стягувало плату за копку могил у розмірі 2905,12 грн, яка встановлена рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 20.07.2022 № 143 при похованні зимової пори.
- 83) КП «МІСТО-СЕРВІС» та Ананьївська міська рада зазначили, що при розподілі тарифів на послуги з копання могил (викопування могили ручним способом) на тарифи літньої та зимової пори КП «МІСТО-СЕРВІС» керувалося Наказом міністерства охорони здоров'я України від 08.04.2014 № 248, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 6 травня 2014р. за № 472/25249 «Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу», а саме: додатком 8 до Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» (пункт 6.1 глави 6 розділу II).
- 84) КП «МІСТО-СЕРВІС» також зазначило, що не зверталось до органів місцевого самоврядування Ананьївської міської територіальної громади у період з 20.07.2022 щодо встановлення тарифу на послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) у розмірі 2417,00 грн КП «МІСТО-СЕРВІС» також не зверталось до органів місцевого самоврядування Ананьївської міської територіальної громади у період 20.07.2022 на предмет того, що тарифи на послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) у розмірах: поховання зимової пори - 2905,12 грн, поховання літньої пори - 1923,12 грн є не обґрунтованими та не покривають фактичних витрат на надання таких послуг. Зазначене також підтверджується інформацією, отриманою від Ананьївської міської ради.
- 85) Разом з тим, КП «МІСТО-СЕРВІС» зазначило про відсутність обґрунтування застосування тарифу 2417,00 грн.
- 86) КП «МІСТО-СЕРВІС» також повідомило, що загальна кількість послуг копання могили (викопування могили ручним способом) наданих за тарифом у розмірі 2417,00 грн починаючи з 20.07.2022 по квітень 2025 року період літньої пори становить 34 могили на загальну суму *«Інформація, доступ до якої обмежено»* грн.
- 87) Таким чином, КП «МІСТО-СЕРВІС» стягувало плату за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) літньої пори за тарифами, які перевищують діючі тарифи на 493,88 грн. (2417,00 грн - 1923,12 грн.).
- 88) У період з 20.07.2022 по квітень 2025 року КП «МІСТО-СЕРВІС» надано послуг з копання могили (викопування могили ручним способом), у 2022 році – *«Інформація, доступ до якої обмежено»* грн, у 2023 році - на суму *«Інформація, доступ до якої обмежено»* грн, у 2024 році – на суму *«Інформація, доступ до якої обмежено»* грн, у 2025 році (станом на 08.04.2025) – *«Інформація, доступ до якої обмежено»* грн.

6. МОЖЛИВІ АНТИКОНКУРЕНТНІ НАСЛІДКИ

- 89) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які

були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- 90) Дії КП «МІСТО-СЕРВІС», які полягають у стягненні плати за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) літньої пори за тарифами, які перевищують діючі тарифи на такі послуги, встановлені рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 20.07.2022 № 143 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади» призвели до ущемлення інтересів споживачів у вигляді сплати останніми зайвих коштів за вказані послуги.

7. НЕМОЖЛИВІСТЬ ВЧИНЕННЯ ДІЙ ЗА УМОВ ІСНУВАННЯ ЗНАЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ

- 91) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- 92) Наявність у суб'єкта господарювання монопольного (домінуючого) становища на ринку не є протиправним, однак такий суб'єкт господарювання має усвідомлювати можливість певного обмеження своєї діяльності з точки зору дотримання законодавства про захист економічної конкуренції, визначати свою поведінку на основі пріоритету прав споживачів та у будь-якому разі не створювати умови, які породжують або можуть породжувати порушення їх прав та ущемлення інтересів.
- 93) КП «МІСТО-СЕРВІС» є єдиним суб'єктом господарювання, який надає ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) на території Ананьївської міської територіальної громади, в межах якої розташовані кладовища, обслуговування та благоустрій яких здійснює КП «МІСТО-СЕРВІС», зокрема кладовища, розташовані у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище № 1) та у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище № 10), а у споживачів відсутня можливість щодо отримання таких послуг у інших суб'єктів господарювання.
- 94) Таким чином, наведені вище дії КП «МІСТО-СЕРВІС» були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку ритуальних послуг з копання могили (викопування могили ручним способом), оскільки у випадку наявності конкуренції споживачі мали б можливість обирати між кількома суб'єктами господарювання, які могли б надавати ці послуги за прийнятними умовами, і у разі вчинення суб'єктом господарювання неправомірних дій, які ущемляють інтереси споживачів, обрали б іншого надавача послуги.
- 95) За умов наявності конкуренції між учасниками зазначеного ринку відбувалося б змагання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, а суб'єкт господарювання, щоб утримати споживача, уникав би створення умов, що можуть призвести до втрати споживача без достатніх на те підстав.

8. ВИСНОВКИ

- 96) Ураховуючи те, що становище КП «МІСТО-СЕРВІС» у період з 20.07.2022 року по квітень 2025 року на ринку ритуальних послуг з копання могил (викопування могили ручним способом) на території Ананьївської міської територіальної громади, в межах якої розташовані кладовища, розташовані у місті Ананьїв за адресою вул. Леоніда Каденюка (кладовище №1) та у селі Ананьїв за адресою вул. Козака Ананія (кладовище №10) має ознаки монопольного (домінуючого) з часткою 100 %, оскільки КП «МІСТО-СЕРВІС» на цьому ринку не мало жодного конкурента, дії КП «МІСТО-СЕРВІС», які полягають у стягненні плати за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) літньої пори за тарифами, які перевищують діючі тарифи на такі послуги, встановлені рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 20.07.2022 №143 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської

територіальної громади» містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Ураховуючи викладене, керуючись статтями 7, 12, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 36 та 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 2 розділу II, розділом IV, пунктом 9 розділу VI та пунктом 1 розділу VII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299(у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Розпочати розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у зв'язку з наявністю в діях комунального підприємства «МІСТО СЕРВІС АНАНЬІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ» (ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*), які полягають у стягненні плати за ритуальні послуги з копання могили (викопування могили ручним способом) літньої пори за тарифами, які перевищують діючі тарифи на такі послуги, встановлені рішенням виконавчого комітету Ананьївської міської ради від 20.07.2022 № 143 «Про встановлення тарифів на ритуальні послуги на території Ананьївської міської територіальної громади», ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

2. Збирання та аналіз доказів у справі доручити першому відділу досліджень і розслідувань Південного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.

Голова Колегії

Андрій БОРИСЕНКО